

DEEL I

ALGEMEEN

In dit deel komen de algemene leerstukken van het geldende goederenrecht aan de orde. Na een leeswijzer (hfdst. 1) volgt een overzicht van de belangrijkste uitgangspunten en beginselen in het Nederlandse recht die door het hele boek heen een rol zullen spelen (hfdst. 2). Daarna volgt een begripsmatige uiteenzetting van wat wel en geen goederen zijn en wat het juridische raamwerk voor rechthebbenden van goederen is (hfdst. 3) en wat de wet verstaat onder bezit en houderschap en welke rechtsgevolgen daaraan zijn verbonden (hfdst. 4). Vervolgens komen de functies van openbare registers in het algemeen aan de orde en worden de openbare registers voor registergoederen besproken (hfdst. 5). Deze basis maakt het vervolgens mogelijk om bij wijze van reflectie een breder perspectief op goederen en hun rechthebbenden te schetsen (hfdst. 6).

1 LEESWIJZER

Dit boek behandelt een aantal kernthema's van het goederen- en zekerhedenrecht. Het boek is bestemd voor bachelor- en masterstudenten rechtsgeleerdheid. Het behandelt vier kernthema's van het Nederlandse vermogensrecht: vermogen, goederen, verhaal en zekerheid. Die behandeling vindt plaats in zes delen. In Deel I (*Algemeen*) komen algemene begrippen aan de orde (wat is goederenrecht, wat is een goed?), een aantal uitgangspunten (wat zijn beginselen van goederenrecht?) en een eerste inzicht van wat eigendom is en waarom het bestaat. In Deel II (*Verkrijging, vervreemding en bezwaring*) komen de belangrijkste wijzen van verkrijging van goederen aan de orde, met de nadruk op vervreemding en bezwaring als wijzen van verkrijging. In dit deel wordt het juridische fundament gelegd voor wat in de verdere delen volgt; dat fundament is namelijk vaak nodig om andere leerstukken op te grondvesten. In Deel III (*Tussen verbintenissenrecht en goederenrecht*) wordt een aantal aspecten behandeld van de grens tussen verbintenissenrecht en goederenrecht. Een goederenrechtelijke positie kan vaak niet goed worden begrepen als niet ook de onderliggende transactie – vaak een contract – wordt betrokken in de beoordeling. Vandaar dat er ruimschoots aandacht wordt gegeven aan het verbintenissenrecht, net als aan 'tussenfiguren' zoals de rol van tussenpersonen bij verkrijging en vervreemding. In Deel IV (*Krediet en zekerheid*) worden de zekerheden behandeld, en wel in de context van de kredietverstrekking waarin ze meestal voorkomen. Er is zowel aandacht voor de goederenrechtelijke als de verbintenisrechtelijke zekerheidsrechten. In deel V (*Verhaal, uitwinning en rangorde*) komen de uitgangspunten van verhaal, verhaalsbeslag, uitwinning en rangorde bij concursus aan de orde, waarbij het goederenrecht kruist met uitgangspunten van beslagrecht en faillissement. Hier wordt ook het leerstuk van benadeling van verhaalsmogelijkheden behandeld. In Deel VI (*Goederenrecht voor gevorderden*) komen ten slotte een aantal conceptueel ingewikkelder onderwerpen 'voor gevorderden' aan de orde, waaronder gemeenschap en afgescheiden vermogen.

Dit boek heeft als doel het bijbrengen van een goed begrip van de kernthema's van het geldende Nederlandse goederen- en zekerhedenrecht, en daarvoor is niet alleen nodig dat men zich de belangrijkste wetsbepalingen en rechtspraak eigen maakt, maar ook dat een basaal inzicht wordt verkregen in de rechtshistorische context en de theorievorming die kan verklaren en rechtvaardigen waarom regels zijn zoals ze luiden. Daarom neemt het boek af en toe een duik 'onder water' om te zien wat er onder de oppervlakte gebeurt. Ook wordt geregeld naar het verbintenissenrecht verwezen; zo behandel ik uitgebreid de kre-

dietovereenkomst en verbintenisrechtelijke zekerheden zoals borgtocht en hoofdelijkheid om een completer beeld van het zekerhedenrecht te geven.¹

In dit boek worden vier opmaakstijlen gebruikt, die elk een eigen betekenis hebben: de kern, details, citaten en reflectie.

Kern: de hoofdtekst die weergegeven wordt in deze opmaak, geeft de hoofdlijnen weer.

Details: de tekst die ingesprongen is en in een kleiner lettertype is opgemaakt, geeft verdere uitleg, details en soms zijpaden. Vaak betreft het kleine casus die de hoofdtekst illustreren, die in deze stijl zijn opgemaakt.

Citaten: letterlijke tekst van anderen, tussen aanhalingstekens, vaak betreft het de belangrijkste overwegingen van uitspraken van de Hoge Raad’.

Reflectie: de tekst die weergegeven is in deze opmaak, geeft een nadere reflectie op de stof, plaatst deze in context door bijvoorbeeld rechtsvergelijking, rechtshistorische of economische argumentatie toe te voegen aan de analyse.

Hoewel ik heb geprobeerd het boek toegankelijk te houden, is de materie complex gebleven. Ik heb ervoor gekozen om in lagen te werken: van algemeen naar bijzonder, van eenvoudig naar complex. De opbouw van het boek is in bepaalde opzichten concentrisch: bepaalde onderwerpen komen steeds weer terug, met een extra laagje erbij, zodat de complexiteit van het onderwerp langzaam wordt opgebouwd. Misschien vergt dat af en toe terugbladeren in het boek. Die opzet bleek niet altijd vol te houden, en soms waren daarom kruisverwijzingen nodig naar andere delen van het boek. Verwijzingen zijn aldus vormgegeven: zie → par. 1.2.3.

Ik heb spaarzaam gebruik gemaakt van citaten uit rechtspraak van de Hoge Raad.²

Ik vond het nodig om soms uitdrukkingen in potjeslatijn te gebruiken, niet om de latinist uit te hangen maar omdat die termen nu eenmaal vaak worden gebruikt in de literatuur en dan kan men ze maar beter een keer hebben gezien; ook vergemakkelijkt het gebruik ervan de rechtsvergelijking en de historische vergelijking. *Videre vincere est*, nietwaar? Soms worden ook Engelse, Franse en Duitse begrippen gebruikt, ook om toegang tot het rechtsvergelijkende discours te vergemakkelijken.

1 Er komt in dit boek overigens ook het nodige *niet* aan de orde, met name omdat ik het voor dit boek minder belangrijke rechtsfiguren vond. Zo zal men niets of weinig vinden over vinderschap, schatvinding en cultuuroederen.

2 Tegenwoordig gebruikt de Hoge Raad voetnoten in zijn arresten, dat maakt citeren in een boek dat zelf ook voetnoten gebruikt, wat ingewikkeld; soms heb ik de voetnoten van de Hoge Raad in de citaten overgenomen en waar ze zijn weggelaten, wordt dat in de tekst aangegeven.

De literatuurlijst aan het eind van het boek helpt met het vinden van nadere literatuur; in de voetnoten wordt daarom vooral met verkorte verwijzing gewerkt.